

kretanja u suvremenoj historiografiji, posebno se dakako osvrćući na pokret *Annales*, na britanski časopis *Past & Present*, tendencije američke nove historije tijekom 1970-ih godina, kao i na najnovije razdoblje, postmoderne, poststrukturalističke, subalterne pristupe i lingvistički obrat, koje kritički vrednuje. Posljednje dvije rubrike časopisa čine „Ocjene“ te „Razno“ – tekstovi Duje Jakočevića i Silvestra Milete koji ne prate teme broja časopisa.

Kroz čitav koncept dvobroja uredništvo časopisa *Pro tempore* nastojalo je predstaviti što cjelovitije dvije međusobno povezane i isprepletene cjeline. U vremenu u kojemu je primjetan porast interesa prema temama iz gospodarske povijesti, nastojanja časopisa *Ekonomska i ekohistorija* da se suvremeni pristupi u historiografiji postupno etabliraju pružaju i kod nas neizmjeran poticaj i drugim časopisima, kao što je *Pro tempore*. Na taj način oba spomenuta časopisa kroče novim putovima, predstavljajući problemski orijentirani teorijski koncept, koji u hrvatskoj historiografiji nastoji nadograditi postojeće vrednote. Njihova je zadaća povezati postojeće i novo, otkriti, razotkriti, povezati i usmjeriti.

Filip ŠIMETIN ŠEGVIĆ

VIRJE NA RAZMEĐU STOLJEĆA – ZBORNİK 6, VIRJE 2012., 198 STR.

Nakon gotovo 20 godina nastavljen je nakladnički projekt u *Virju* i objavljen je novi, šesti po redu, zbornik iz serije *Virje na razmeđu stoljeća*. Prvih pet zbornika izdano je u razdoblju od 1981. do 1993. godine. U tom je razdoblju u zbornicima objavljeno mnoštvo tema o prošlosti *Virja* i Podravine. U zbornicima se javljalo niz autora od kojih su neki bili stalni suradnici: Martin Matišin, Josip Ljubić, Ivica Tišljar, Miroslav Dolenc – Dravski, Gustav Kuzmić, Stjepan Krčmar, Martin Mihaldinec, Magica Matonićkin, Petar Petrićec, Marijan Puškaš i drugi. Navedeni su činili i redakcijski odbor zbornika.

U prvih pet zbornika objavljeno je 15-ak tema iz gospodarske povijesti pa ova izdanja možemo smatrati vrijednom literaturom za istraživače s toga područja. Tema iz gospodarske povijesti ne nedostaje ni u novome izdanju zbornika. U virovskim je zbornicima objavljeno i nekoliko ekohistorijskih tema, posebno u izdanjima iz 1984. i 1987. godine kada su objavljeni tekstovi o životinjom svijetu u Podravini. U tim je tekstovima stručno prezentirana većina faune koja obitava na ovim prostorima (ribe, vodozemci, gmazovi, ptice i sisavci te beskralješnjaci). Nijedne takve teme, nažalost, nema u ovome zborniku.

Urednici ovoga novog šestog zbornika su prof. dr. sc. Dragutin Feletar i mr. sc. Dražen Podravec. Urednički odbor čine Mirko Perok (predsjednik), Dražen Podravec, Hrvoje Petrić, Dragutin Feletar, Marica Cik Adaković i Kristina Filipović (tajnica). Nakladnik je Općina *Virje*, a sunakladnik Družba Braća hrvatskoga Zmaja, Zmajski stol Križevci. Zbornik je tiskan u Zagrebu u listopadu 2012. godine.

Prvi tekst u zborniku je rad Hrvoja Petrića pod naslovom *Prvi spomen imena Virje – 1552. godine* (str. 9-12). Petrić korištenjem povijesnih izvora osmanske provenijencije, koji su još uvijek slabo zastupljeni u hrvatskoj historiografiji, smješta dataciju prvog spomena imena *Virje* u 1552. godinu za razliku od dosadašnjih saznanja o 1603. godini kao godini prvog spomena *Virja*. Također zaključuje kako su u to vrijeme Prodavić i *Virje* bili sinonimi. Robert Čimin, mladi arheolog, kustos koprivničkog muzeja i rođeni Virovec u svojem tekstu *Nove spoznaje o virovskoj srednjovjekovnoj crkvi sv. Martina* (str. 13-23) donosi rezultate četverogodišnjih arheoloških istraživanja na lokalitetu župne crkve u *Virju* koja se pod ingerencijom Muzeja grada Koprivnice sustavno provode od 2009.

godine. Ovo je kronološki pregled poduzetih radova i glavnih rezulta istraživanja u spomenutom vremenskom razdoblju, ali i prikaz povijesnih izvora i literature te njihova interpretacija. Tekst je popraćen autorovim fotografijama, crtežima i prikazima tlocrta. Niz radova o starijoj virovskoj prošlosti nastavlja Ranko Pavleš s tekstom *Dva događaja iz 15. stoljeća vezana uz Prodaviz/Virje* (str. 24-25). Pavleš na temelju dvaju povijesnih izvora koji svjedoče o nasilnim događajima koji su se dogodili na području srednjovjekovnog virovskog naselja izvodi zaključke o prilikama vezanim za putovanja, trgovinu te vlasničke i međuljudske odnose kakvi su u to vrijeme vladali u ovome kraju. Tekst je relevantan ne samo za pozvanjem prošlosti Virja već i nekih drugih naselja: Đurđevca, Koprivnice, Zdenaca i Varaždina.

Stari suradnik u ovome zborniku i jedan od njegovih pokretača Martin Matišin objavljuje svoje radove i u novome zborniku. Njegov prvi tekst pod naslovom *Ličani u zbjegu u Virju (prosinac 1942. godine)* (str. 26-29) govori o događajima iz Drugoga svjetskog rata i potresnim sudbinama nesretnih izbjeglica. Matišin je popisao one koji su smještaj našli u Virju u kojem njihove obitelji i danas žive. Tekst je popraćen fotografijama iz života članova navedenih obitelji. Drugi tekst Martina Matišina nosi naslov *Virje i Virovci u Domovinskom ratu 1991.-1995.* (str. 30-57). Ovaj opsežni rad donosi detaljne popise sudionika Domovinskoga rata s područja Virja i opise akcija u kojima su oni sudjelovali.

Mira Kolar – Dimitrijević, Virovka i prijašnja suradnica, u ovom je zborniku priredila i objavila „Sedamanaest dopisa Ferde Rusana i Mihaela Slamića iz Virja Pučkom prijatelju o posljednjim danima virovske satnije pod vodstvom Vucelića 1867.-1870. godine“. Tekst nosi naslov *Dopisi Ferde Rusana i Mihaela Slamića* (str. 58-74). Ovime je naša uvažena povjesničarka dala još jedan doprinos poznavanju izvorne građe o prošlosti Virja i Podravine. Temu iz političke povijesti donosi Vladimir Šadek u radu pod naslovom *Politički život na području Virja od 1929. do 1941. godine* (str. 75-84). Šadek piše o političkom životu i njegovom utjecaju na Virje u spomenutom vremenskom razdoblju stavljajući situaciju u Virju u širi kontekst hrvatske političke scene.

Jedan od urednika zbornika Dražen Podravec autor je članka pod naslovom *Sestre dominikanke u Virju* (str. 85-100). Podravec detaljno opisuje djelovanje sestara dominikanke u Virju, kao i povijest reda od njegova osnivanja i djelovanja na prostoru Hrvatske. Tekst je popraćen nizom suvremenih fotografija. Ivica Zvonar i Ivana Katušić autori su teksta pod naslovom *Fragmenti za crkvenu povijest mjesta Sveta Ana početkom 20. stoljeća* (str. 103-109). Ovo je još jedan prilog poznavanju prošlosti ovoga podravskog naselja, inače filijale virovske župe, ovoga puta s naglaskom na izvore koji govore o prošlosti crkve i crkvenog ustroja u tome naselju.

Etnološku temu prezentira Davorin Hećimović tekstom *Posljednje virovske tkalje* (str. 110-116) u kojem na temelju pripovijedanja autohtonih virovskih tkalji piše o mukotrpnom procesu proizvodnje lanenog platna. Posebnu vrijednost radu daju i fotografije.

Direktor okruga Podravina Mirko Lukić piše o povijesti proizvodnje, odnosno iskorištavanju plina kao prirodnog energenta na području molvarskog dijela Podravine. Tekst nosi naslov *Centralna plinska stanica Molve – hrvatski energetski dragulj* (str. 117-125) i predstavlja odličan prilog poznavanju gospodarske prošlosti ovoga kraja. *Kratki pregled virovskog gospodarstva* (str. 126-148) još je jedan tekst Dražena Podravca i prilog poznavanju gospodarske povijesti Virja. To je sažeti pregled gospodarske djelatnosti u Virju popraćen tablicama i slikovnim priložima. Podravec prikazuje povijest razvoja virovskoga gospodarstva od poljoprivrede, preko obrta i trgovine do industrije.

Urednik zbornika Dragutin Feletar autor je članka *Stanovništvo općine Virje od 1857. do 2011. godine* (str. 149-170). To je statistički prikaz demografske slike Virje popraćen tablicama i grafikonomima s detaljnom rekonstrukcijom demografske slike Virja u predstatističkom i statističkom dobu, odnosno gotovo 300 godina virovske prošlosti sabrano na jednom mjestu.

Petar Petrićec javlja se tekstom *Svatovski običaji i igre u Virju i okolici* (str. 171-183). Poetski oblikovan tekst o običajima koji polako ali sigurno nestaju.

Martin Matišin i Dražen Podravec pripremili su niz članaka pod zajedničkim naslovom *Ako niste znali...* (str. 184-197). Članci nose sljedeće naslove: *Članovi konzularnog zbora diplomata akreditiranih u Republici Hrvatskoj u Virju; Pisanica od srca; Obiteljski grb Stauber; Filatelističko društvo Virje: Obilježavanje značajnih obljetnica i raznih programa Ujedinjenih naroda; Grb i zastava općine Virje; Sjećanje na Virje; Virovska izdanja od 1993. do 2012.: 120 godina tiskarstva u Virju.*

Raduje činjenica da se u novopokrenutom zborniku pojavljuju veterani ovoga zbornika iz doba njegova pokretanja, a istodobno i mladi istraživači. Postignut je odličan spoj generacija, ali i ostvaren zapažen korpus tema; od povijesnih, arheoloških, političkih, etnoloških, gospodarskih, crkvenih/vjerskih, pa sve do priloga poezije. Važno je što je nastavljen kontinuitet u objavljivanju tema iz gospodarske povijesti, a njima valja pridružiti i značajne radove s područja demografije. Stoga zbornik ostavlja dojam kvalitetnog izdavačkog ostvarenja, a svojim opsegom (15 radova na gotovo 200 stranica) odaje ozbiljnost uredničkog rada. Stoga se s veseljem možemo nadati sljedećim izdanjima zbornika *Virje na razmeđu stoljeća*.

Nikola CIK

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen IX. / Broj 9
Zagreb - Samobor 2013.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: prof. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Cambridge, UK*), Goran Đurđević (*Zadar*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Halil İnalçik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordan Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Burlington, VT, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2013.

Adresa uredništva / Mailing adress:

Hrvoje Petrić (urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije

Na naslovnici / Cover:

Mlin na rijeci Muri kod Kotoribe (zbirka D. Feletara)